

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 88.

Sobota 3. novembra 1928.

Leto III.

Zbližujejo se.

Belgrajska in zagrebška buržuazija, ki se je navidez borila na nož, je pričela kazati na obeh straneh svoje sramežljivo patrijotsko srce. Na obeh straneh molijo »mea culpa«, češ, da je prepis za oblast, v katerega je vrgel umor v narodni skupščini eksplozijsko patrono, mnogo škodoval državi na ugledu doma in zunaj ter razvoju v državi v obče. To priznavata po ovinkih obe skupini buržuazije, dočim se vrše med njima po posredovanju inž. Savčiča pogajanja za to, kako bi se ta spor dveh povsem sorodnih duš spravil na najlepši način s sveta.

Glavno vprašanje, ki naj bi dalo podlago nadaljnjemu sporazumu, je vprašanje ali nevtralnemu ali koncentracijsko volilno vlado. Soglasje je potemtakem doseženo glede volilne vlade (spomladi), ni pa še rešeno vprašanje, ali naj bo nova vlada nevtralna ali koncentracijska. Režimovci stoje na stališču koncentracijske vlade, opozicija pa zahteva nevtralno vlado.

Velik del belgrajske buržuazije je pa tudi proti taki rešitvi krize in zagovarja še vedno samo rekonstrukcijo vlade, po kateri bi odstopil dr. Korošec, v vlado pa bi vstopila inž. Savčič in Davidović.

Iz teh tihih pogajanj je razvidno, da je buržuazija spoznala svoje interese. Uvidela je, da bi bil boj do zadnjih konsekvenc prekrvav, preveč škodljiv za obe skupini, zato sta se udali usodi in se pričeli resno pogajati med seboj, da prideta zopet v stik in potem tam nadaljujeta svoj

boj po novih metodah, ki so bile običajne pred umorom v narodni skupščini.

Ne ena ne druga meščanska skupina ne potrebuje zavednih delavskih strank v tem svojem boju, razen, če bi se ji stavile v službo za brezpomembne koncesije in ne da bi zahtevale odločevalnega vpliva.

Zgodovina je logična, je resnična. Kapitalistični razred ima svoje interese, gospodarske in politične. In ravno jugoslovanski buržuaziji je sedanja eksploatacijska metoda državnega gospodarstva kar všeč — če je sama udeležena dovolj uspešno na njej. In boji se vrše samo za to.

Tudi o tem dejstvu nas bo poučila zgodovina prihodnjih dni.

Težje je vprašanje, kako se naj sestavi nevtralna volilna vlada. Tudi nevtralna vlada se bo morala sestaviti na podlagi sporazuma med strankami, ker je po sedanjem položaju brez strank tudi ni mogoče sestaviti. In tudi nevtralna vlada bo ali koncentracijska ali vlada najmočnejših strank v državi.

Torej naj se zmenijo gospodje, kakor jim je všeč. Za nas ostane gotovo le eno, to je, da bo tudi ta nova vlada vlada skregane buržuazije, ki ji ni za demokracijo in enakopravnost v našem smislu, ampak le za moč v državi in za sebične koristi, ki jih nosi ta moč. Duh modernega napredka, duh demokracije, enakopravnosti in socialno čutenje niso svojina teh strank, zato bomo imeli še dolge boje, predno pridemo preko tega vprašanja.

ženkranci v rokah. To je bil ganljiv prizor... Pa tudi peli so, lepo deklamirali, defilirali, sploh paradirali, kakor mi svoj čas na fronti pri tedenskem odpočitku za novo trpljenje. Sokoli so bili tudi letos užaljeni, kakor jaz že leta 1918, in so bojkotirali proslave kakor sploh vsi »narodno napredni« element, razen par užaljenih »geheimorjunašev«, ki računajo na dr. Korošca, da jim bo več nutil kot Pribečević. Ne smem delati krivice tudi Sokolom in njihovim narodno naprednim prvakom, tudi oni so manifestirali s figo v žepu pri kozarcu rujnega, odnosno so protestirali proti »lindverski« črni reakciji.

Ob tej priliki sem se spomnil na humoristične »Koprive«: ples na vulkanu...

Kakor že povedano, bili smo tudi mi Svobodaši povabljeni »na skupno« parado in sicer v naših krogih, da tako manifestiramo za »moč« klerikalije in radikalije — pardon, za »Osvobojenje«... Cinizem! Pa mi ne zamerjamo nadebudnim Orličem kakor tudi jaz takrat nisem zameril Sokolom. Spametevali smo se tudi mi »socialni« in smo postali dobri, pridni, odkar nam je odnesla dr. Koroščeva policija našo svetinjo

— Karla Marksa — najbrže v belgrajsko glavnačo kot talca.

Morali rimskih dostojanstvenikov se mi socialisti ne čudimo. Mi delamo in ne hlapčujemo. In na spoštovanje dela se tudi ti rimski internacionalci včasih sklicujejo, in sicer pri lovu na kroglice. Pri takih prilikah, kot so proboji, pravijo, koliko so se žrtvovali v avstrijskem parlamentu, da so se upali po uporih v Radgoni in Judenburgu in po splošnem stratežnem razpoloženju cesarskih armad javne podpise zbirati za »svobodno« Jugoslavijo, tedaj namišljeno pod kuratelo Avstro-Ogrske. So strategji, ti-le črni tiči! Zdaj »šutijo« o forsiranju Jugoslavije pod protektoratom kaizarja habsburškega, ko so hoteli na tak način tudi Srbijo priključiti. Pa jim to zalučaš v obraz, pa se ne sramujejo, temveč pravijo: »To je politična modrost«... Tudi teh političnih norosti bo enkrat konec in potem? Ljudstvo se za vas ne bo več zmenilo, kot se ne zmeni za bivše kajzerje. Takrat šele bo ljudstvo svečano proslavilo resnično Osvobojenje človeštva. Takrat si bo ljudstvo samo sebi iskreno pelo Maršaljezo in tudi generala Franchet d'Espereja bo pozabilo!

Deputacija upokojenih tobačnih delavk s Sušaka pri finančnem ministru.

Pokazali so jim vrata.

V ponedeljek, tako poroča belgrajska »Politika«, je prišla k finančnemu ministru deputacija tobačnih upokojenk s Sušaka, ki so bile prej zaposlene v tobačni tovarni na Reki.

Deputacija je zastopala okoli 600 delavk s Sušaka, ki so bile že po 20 let zaposlene v tobačni tovarni na Reki.

Od teh upokojenk jih je okoli 300, katerim je bila pokojnina ustavljena od 1922. leta dalje, dočim drugih 300 pokojnine sploh ni prejemale. Prve so dobivale pokojnino po nekem pravilniku iz leta 1882, ki ga je priznala tudi naša država leta 1919, toda pravilnik je veljal samo za tiste delavke, ki so bile prej upokojene, dočim one delavke, ki so bile odpuščene iz službe zaradi tega, ker so naše državljanke, pokojnine sploh niso prejemale, čeprav jim je potom pravilnika točno zagotovljena.

Prvotna pokojnina je znašala od 15 do 20 kron in ko se je valuta izpremenila v dinarsko, so prejemale okoli 2 dinarja pokojnine na mesec.

Leta 1922 jim je pa zagrebški delegat ministrstva financ ustavil še to smešno pokojnino, češ da bo izdal drugo naredbo, s katero se bodo njih pokojnine uredile in povišale. Toda do danes se ni ničesar zgodilo.

Že polnih sedem let torej čaka 600 žen na malomarna obetanja, prepuščenih zli usodi, da jim država da pokojnino, do katere imajo zakonito pravico. Nekaj njih jih je v bedi že pomrlo.

Pripomniti je treba, da pokojnine ne dobivajo samo zaradi tega ne, ker se niso hotele izreči za italijansko državljanstvo. Italijanska vlada namreč delavkam, ki so sprejele italijansko podaništvo, nudi bogato pomoč, dočim naše delavke vsak dan umirajo od glada, nasla-

njač se kvečjemu na milost svojih italijanskih tovarišic.

Te delavke so že večkrat hodile čez prag ministrstev v Belgradu, lovile narodne poslance, trkale in prosile, kjer je bilo le mogoče, toda vse nič ne pomaga.

Te dni so napravile zadnji poizkus: Z darovi usmiljenih ljudi na Sušaku in v okolici za stroške so poslale dve ubogi, stari, onemogli tovarišici v Belgrad, da tam zadnjič poizkusijo doseči svoje pravico. Ako tudi ta intervencija ne bi pomagala, morajo vse sprejeti italijansko podaništvo, da se rešijo neznosne bede.

V Belgradu so se obrnile najprej na poslanca Ribarja, ki jih je priporočil ministru financ. Toda tam so jih jako slabo sprejeli. Minister jih je zapodil s temi-le besedami:

»Obrnite se, kamor veste, jaz pa vam ne morem nič pomagati.« pa je odšel, ne da bi se dalje oziral nanje, čeprav so ženske morale čakati nekaj dni, da jih sprejme.

Sedanji, oziroma prejšnji režim je sprejel konvencije z Italijo; v prejšnji in sedanji vladi sede naši klerikalci. Zakonita obveza države obstoji, da odkaže tem delavkam pokojnino, vendar ima finančni minister pogum, da na tak način odklanja deputacijo delavk, ki iščejo samo pravico.

Ta črni dogodek v zgodovini tobačnega delavstva naj si tobačno delavstvo jako dobro zapomni. Vsaka buržuazija, naj bo klerikalna ali demokratska, pusti tudi takrat, ko ima vpliv, moč in vlado v svojih rokah, delavstvo popolnoma na cedilu.

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:

Besede tri,
so za oči!

Gospška ulica 5.

I. B.:

Paradna leta 1918—1928.

Rajhenburg, 31. okt.

Kot nekdanji prisiljeni avstrijski patrijot-vojak, i slovenski kakor tudi jugoslovanski, povsod sem bil zastopan: pri razsulu avstro-ogrskih monarhije, pri obrambi Koroške ter pri obrambi Jugoslavije za časa madžarskega rogoviljenja leta 1921 pri Subotici.

Leta 1918 sem prišel z malarične Piave bolan domov s pečatom »p. v.«. Leta 1919 pa s Koroške ranjen, zopet s »p. v.«. Leta 1921 z madžarske meje, zopet s »p. v.«. Veliko sem trpel povsod, pa vedno sem nosil kot Kajni pečat, akoravno nisem skrivil niti lasu nobenemu neprijatelju, kljub temu da sem bil pri velikih kanonih v Avstriji, v Jugoslaviji pa boli pri malih. Imel sem smolo, da so me Avstrijci titulirali z »windischer Hund«, Slovenci na Koroškem s »komunistom«, bratje pa s »švabska p...a ti majčina«. Vedno sem bil presenečen, povsod razočaran, najbolj pa v aktivnem službovanju v naši armadi, kjer so me radi čitva »uapsili« in predlagali na vojni sud, sočasno pa priporočali, ako se že ne morem zdržati čitva, »Dobrega vojnika«, t. j. oficijelno revijo za vojake...

Kakor rečeno, po obratu sem bil presenečen nad klerom in »hinterlandproviantkomisarji«, ki so bili bolj revolucionarni kot jaz sam. Mislim sem si sam pri sebi: »Živeli ženevski diplomati, živel dr. Korošec!«, ki ste me rešili malarije in drugih vojskih dobrot!

Skoraj bi bil že pričel delati krivice belgrajskemu vojaštvu in vo-

jaštvu osrednjih sil, da so grdi in divji, pa sem se le spomnil, da je roženkranc dr. Korošca rešil, odn. osvobodil demokratično Jugoslavijo. Leta 1918, za silvestrovo, sem se odzval pozivu proslave razsula in obnovenja, kljub temu da me je do 3. ure popoldne prav pošteno tresla malarija. Zvečer bi pa imel nastopiti na odru v vlogi nemškega vojaka: »Durchhalten, aushalten!« Kar naenkrat me postane sram in v ljudno povem režiserju, da mi je ta vloga izpod časti, pa sem že dobil Kajnov znak: P. v. — komunist. Nič ni pomagalo moje zatrjevanje bratom Sokolom, da nisem nikdar bil ne za belo ne za rdečo diktaturo, temveč za demokracijo. Tako užaljen sem sklenil, da se nikdar več ne solidariziram s Sokoli.

Po desetih letih se je pa stvar z demokratičnimi manifestacijami spreobrnila Orličem v prid. Tudi tokrat smo bili mi povabljeni na proslave probojev in osvobojenj. Sedaj pa že nisem bil osamljen; imamo tudi mi Sokoliče ali Orliče, ki jih pa imenujemo Svobodaše. Pravijo, da se jih je letos že več sramovalo takšnih vlog: »Durchhalten, aushalten«. Pokali so topiči, manifestirali so bivši »hinterlandproviantkomisarji«, razpoložljivi ali odžagani narodni poslanci, sekretarji, Orlič, Marijine device, kaplani vseh šarž in kakor se že vsa ta reprezentanca titulira. To ti je bil halo! Kako ponosno so stopali mlečni Orlič, Marijine device, ki so se borile pri probajih in osvobojenjih z dr. Korošcem na čelu z ro-

Naše železnice . . .

(Govor sodr. Josip Petejana na 95. seji Narodne skupščine.)

(Konec.)

Posebne vrste slučaj imamo n. pr. v Mariboru, kjer so delavci v kurilnici zahtevali, da se jim ne znižajo provizije in da se jim izplača denar, ki jim je bil ukraden, in ki ga jim po izreku sodišča železniška uprava more povrniti. Ko so pa hoteli to svojo pravico uveljaviti in se v to svrhu podali k svojemu šefu, da mu predložijo svoje zahteve, so bili dotični zaupniki. Namesto, da bi bili dosegli to, kar jim je bilo odvzeto, povrne, za kazen odpustili iz službe. Gospodje, torej 11 delavskih zaupnikov je železniška uprava eksperimentalno kaznovala samo zato, da si ne bi delavci upali še kdaj ponoviti svoje upravičene in od sodnije potrjene tirjatve in še so te žrtve malomarnosti železniške uprave, ki se ni pravočasno pobrigala za to, da bi delavci dobili, kar jim gre, brez službe in trpijo krivico in vsa prizadevanja dotičnikov, da se odpust preklic, niso nič pomagala, čeravno se je bila pri sodnji izkazala njihova popolna nedolžnost, in ni bilo torej nobenega povoda ali razloga, da se jih vrže na cesto. Tako postopanje pač ni na mestu in ni najmanj v stanu ustvariti razpoloženja, ki je potrebno pri prometu, kakršen bi moral biti v urejeni državi in kakršen je v drugih državah, ki imajo več posla nego ga imamo pri nas.

Ko smo dobili novi prometni pravilnik, po katerem se je osebje prevelo od starega na novi zakon, so

ostale neizplačane razlike v plači onih uslužbencev, ki bi je imeli dobiti

za nekaj let in še danes ni bilo možnosti, da bi dobili to, kar jim gre po zakonu. Ta krivica je naravnost vnebovpijoča, če se pomisli, da bi pri vsakem privatnem kapitalističnem podjetju uživali uslužbenci in nameščenci vsaj to prednost, da so prvi na vrsti tedaj, kadar gre za izplačilo njihovih zakonitih dohodkov. Kako pa postopa država kot delodajalec s svojimi železniškimi uslužbenci? Ona, ki bi morala dajati dober vzgled,

zahteva samo dolžnosti, pravice si pa pridruže.

S takim postopanjem se pač ne more ustvarjati pri osebju onega razpoloženja, ki bi bilo nujno potrebno.

Da se dotaknem še tretjega slučaja, ki tudi moralno vpliva v javnosti in na sam personal,

naj omenim vprašanje tistih nesrečnih starih južno-železniških upokojencev.

Glede teh starovpokojev imamo takozvani rimski pakt med južno železnico in nasledstvenimi državami. Po tej pogodbi so jasno določene in očitane pravice in dolžnosti, ki jih prevzemajo države naslednice napram prevzetemu železniškemu osebju samemu. Med drugim imamo tudi to jasno določbo, da morajo vsi prejšnji vpokojenci dobiti svoje prejemke na podlagi kurzne vrednosti fane, franka onega dne, ko se je pogodba sklenila, oziroma stopila v veljavo. Od tistega časa je minilo že nekoliko let, toda ti siromaki,

ti staro-vpokojenci se nahajajo danes v najbednejšem stanju, k isti ga sploh človek more zamisliti.

Recimo, da je tak vpokojenec bil svoje dni strojevodja, sprevednik ali kaj drugega. Po pravilih južno-železniške uprave je živel življenje, dostojno človeka; danes pa je primoran živeti ob penziji, ki znaša jedva par sto dinarjev mesečno in naravnost strada, dasi je zvesto opravljal svojo službo skozi 35 do 40 let, in je v zlati valuti plačeval svoje prispevke, da bi proti koncu svojega življenja dobil primerno penzijo. V svoji neskočni, nepopisljivi bedi so ti reveži romali od ministra do ministra, od stranke do

stranke, da bi zboljšali svoje stanje, in pri vseh volitvah se jim je zagotavljalo, da se bo njihovo pereče vprašanje v najkrajšem času ugodno rešilo. Toda, do danes se njihovi zahtevi ni ugodilo in kdo ve, kako dolgo jim bo še usojeno čakati, da se jih država končno vendar usmili in jim da, kar je njihovo. Radi nujnosti te zadeve sem bil sam pred kakimi šestimi dnevi pri gospodih ministrih saobračaja in financ, da urgam rešitev tega vprašanja, toda gospodje referenti so mi rekli, da tega vprašanja ni mogoče rešiti.

»Jer nema zakonskega osnova za to«. Najprej se mora gospodina ministra pokrenuti, da podnese Narodnoj Skupščini zakonski osnov, po kojem se ti penzioneri prevode na novi zakon. Danas ih još nije moguće prevesti.«

In zato je bilo treba šest let čakati, da se jim da sedaj odgovor, češ, da sploh ni zakonske možnosti, da bi se jih prevedlo na ono stanje, do katerega imajo že davno pravico.

Ne vem, ali naj bi to imenoval malomarnost ali zločin

nad temi siromaki. Kajti, pogledjte, vse druge države, ki so isto pogodbo sklenile, bodisi da je to Nemška Avstrija, Madžarska ali Italija, so s pogodbo prevzete obveznosti, čeravno niso v boljšem gnetnem položaju nego je naša država, že davno točno v smislu pravil in določb rimskega pakta izpolnile, tako da je ves vpokojeni personal zadovoljen, ter nima povoda pritoževati se, ker ima vse, kar mu po pogodbi pritiče. Mi se pa sami sramotimo pred javnostjo s tem, da ne izpolnjujemo zakonskih predpisov in obvez, ki smo jih odobrili in sprejeli napram javnosti. Nadalje je južna železnica odstopila naši državi denarne rezerve, tiste rezerve, ki so bile določene za izplačilo penzij staro-vpokojevcem; toda naša železniška uprava nima smisla, da bi se držala svojih obvez in dala denar tistim, katerim ga je dolžna dati.

To je prosta pljačka delavskega denarja, to je ukraden denar,

za katerega so morali upravičenci leta in leta stradati, da so ga mogli vplačati sedaj, ko bi se jim moral vrniti, ne dobe niti toliko, da bi si kupili črne kruha, da bi se mogli vsaj enkrat na dan pošteno najesti. Bil bi že skrajni čas, da se to vprašanje vendar že enkrat reši in apeliral bi na gospoda ministra saobračaja, ki je že v prejšnjem času, ko je bil minister, večkrat obljubljal, da se bo za železniško osebje v resnici zanimal, da izpolni svojo obljubo in vzame to vprašanje v pretres, ker je najbolje pereče, najbolj nujno in zadaje veliko skrb ter prizadeva veliko razburjenja v naši javnosti, kajti kdor ne dobi tega, do česar ima pravico, ta ima upravičen povod, da se razburja.

Istotako, gospodje, bi si dovolil podčrtati, da je **vse graje vreden način, ki se hoče pri nas napram železniškim uslužbencem uvesti.** Namesto da se personalu gre v vsakem oziru na roko da se mu nudi vse, kar mu je potrebno, oziroma da mu se da vsaj ono, do česar ima pozitivno pravico, se mu hoče nadomestiti to s disciplinarnimi kaznimi, s terorjem, s preganjanji itd.

Namesto kruha se ga daje v disciplinarne preiskave, namesto da dobi obleko, se ga premesti, namesto, da dobi kaj drugega, se ga preganja.

Ta način občejanja s personalom ne bo ustvaril razpoloženja, ki je potrebno med železniškim osebjem in s takim postopanjem si uprava ne bo pridobila tako zelo potreb-

Kdo pravi

da so Karo čevlji dražji kakor drugi? Kvaliteta teh čevljev bi sicer opravičila višje cene a Vi ne plačate za Karo čevlje, niti dinarja več kakor za druge izdelke, dobite pa za isto ceno ali še ceneje najboljše kar se dobiti more. Prepričajte se!

KARO Koroška cesta 19

ne popularnosti in ugleda pri svojih namoščencih.

V tem oziru bo treba temeljitih in dalokosežnih sprememb. Zato bi apeliral na to, da se od uslužbencev sme tirjati točno vršenje službenih dolžnosti samo tedaj, ako se jim dajo tudi njihove pravice.

Nihče vendar na bo tirjal od gladnega, raztrganega in nagega železničarja, da naj vrši svojo službo po predpisih, če nima niti hrane, niti sredstev za svoje preživljanje in vzdrževanje. Zato bi se morali postaviti na stališče, ki ga zastopajo vse moderne države, da je najprej treba dati pravice, potem šele zahtevati vršenje dolžnosti. Samo na tej podlagi bomo zamogli ustvariti pri našem železniškem osebju razpoloženje, ki ga zahteva pravilni razvoj našega saobračaja, in napraviti razmere, ki bodo ugodno vplivale na našo javnost ter vzbujale zadovoljstvo v vseh krogih železniškega uslužbenstva. Le na ta način bodo vsi državljani imeli od tega svoj dobiček in delež na predku, in uverjem sem, da si niti en pripadnik naše države ne bo upal zahtevati, da bi 30.000 do 40.000 železniških uslužbencev moralo stradati na korist 12 milijonov državljanov, to že iz tega razloga ne,

ker imajo v rokah usodo teh 12 milijonov ljudi, za katerih življenje so odgovorni.

Takšen personal se ne sme pustiti stradati, temveč nasprotno, gledati je treba, da se temu personalu da to, do česar ima pravico, da se mu omogoči ono zadovoljstvo življenja, ki mu je potrebno za izpolnjevanje naporne in odgovorne službe. Žal, gremo pri nas naravnost obratno, rakovo pot; pri nas se hoče s šikanami in disciplinarnimi preiskavami nadomestiti pomanjkanje kruha in svobode. V zadnjem času smo imeli priliko opazovati, kako se je iskalo in preganjalo komunizem tam, kjer se ga ne bi smelo in moglo iskati, to je pri železničarjih. Uprizorjale so se preiskave pod pretezo, da imajo izvestne osebe tajne odnose s komunističnimi elementi in da obstoji vsled tega v gotovi meri nevarnost komunizma in da so preiskave v tem pravcu ne samo na mestu, ampak tudi potrebne. Gospodje! Kolikor so meni razmere znane, je bil ta strah neopravičen, neopravičen vsaj glede nevarnosti od onega komunizma, ki je doma v Rusiji, dočim sem mnenja,

da ravno narobe preti nevarnost od tistega komunizma, ki ga vi tu ustvarjate, in ta boljševidem je veliko bolj nevaren za promet, za red in mir v državi,

nego oni boljševidem, ki nam preti od zunaj, ki se vendar ne more preko noči pre-

nesti k nam in nima življenskih pogojev, da bi se mogel pri nas tako brzo razviti. Ako hočete torej odpraviti to nevarnost, potem začnite od zgoraj ustvarjati razpoloženje, tako razpoloženje, da bodo vsi državljani imeli občutek, da se nekdo briga zanje, da so vsi državljani enakopravni, ne pa da imamo državljane raznih razredov

in da so uslužbenci ne samo za to tu, da bi trpeli komanjkanje in delali, temveč da lahko tudi kaj zahtevajo.

Dobro mi je znano, da marsikaki krivici ni kriv samo generalni direktor, niti sam minister saobračaja. Prepričan sem celo, da v 99 odstotkih slučajev nesreč, ki se dogajajo na železnicah, gospod minister nima niti pojma o stvarni krivdi, temveč, da so v veliki meri skrivni lokalni faktorji, oziroma viši funkcionarji, ki na lastno pest

postopajo krivično in protizakonito napram podrejenemu osebju.

Gospodje, tudi to je treba primerno kritizirati, ker stojim na stališču, da mora pri nas zavladati absolutna enakopravnost, da se mora pri nas traktirati železniške uslužbence

ne po načelu partijske pripadnosti, temveč samo po sposobnosti.

Omeniti moram na tem mestu slučaj, ki je zašel celo v časopise in vzbujal dojem, da se pri nas godijo stvari, ki so v sramoto naše uprave. Neki železničar iz Like piše:

»Bil sem premeščen, ker moja hčerka ni hotela imeti ljubavno razmere s šefom stanice in ker je nisem hotel in mogel na to pripraviti.«

Zato, ker oče ni hotel prisiliti svoje hčerke, da bi imela ljubavno razmere s postajenščnikom, je moral trpeti pomanjkanje in preganjanje.

Taki in slični majhni slučaji se dogajajo v provinci dnevno, kar jasno dokumentira nezdrave razmere in neznosno stanje, v katerem se nahajajo v posameznih uradih uslužbenci z ozirom na njihovo odvisnost od šefa.

Hotel sem navesti teh par slučajev, da povem svoje mnenje ob priliki razmotrivanja vzrokov številnih železniških nesreč in na kak način bi se dale te nesreče preprečiti v interesu nas vseh, zlasti tudi v interesu našega ugleda in inozemstvu, ker država, ki nima urejenih prometnih razmer, si ne more pridobiti spoštovanja v zunanjem svetu. Kajti prometne razmere so zrcalo zdravja države, so merilo sposobnosti vsega, kar država zmore in če država ne ume napraviti reda v prometu in ga vzdrževati na visku, se ne more ponašati pred svetom.

In ravno tu je iskati vzrok našega slabega ugleda pred inozemstvom v zadnjem času, radi katerega se je vladna večina zamašila trudila, da dobi posojilo pri kaki sosedni državi.

Radi tega bi na koncu svojega govora poudaril to-le: Politika saobračajnega ministra mora v bodoče iti drugim putem, nego je šla do sedaj. Varčevanje z državnim budžetom bi se ne smelo vršiti na račun produktivnih in prometnih sredstev.

Varčevanje se ne sme vršiti na ta način, da se pusti nepopravljenih na tisoče vagonov in na stotine lokomotiv, ki stoje na raznih progah in se ne dajo uporabiti,

ker nismo imeli dovolj volje in moči, da bi zaposlili naše delavce in izkoristili njihovo delavno silo za popravilo našega vozovnega parka. Rajše ste tisoče in tisoče teh delavcev odpustili, rajši ste puščali, da je razpadal material in proge s tem, da ste personal reducirali.

Ako boste, gospodje iz vladne večine, nadaljevali v tej smeri, potem ne bodo železniške nesreče nič manj številne kot so danes,

in potem bo pač težko za one, ki so prisiljeni voziti se po naših železnicah.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

60

»Zakaj, gospod profesor? Tako nekaj lepega so pesmi. Kot molitev. Takrat pozabim, da sem natarika . . .«

»Vidiš, to je najslabše. Človek ne sme misliti preko svojih plotov. Moj kolega, dobra duša, Pečar, nikamor ne zahaja, ne moreš ga poznati, se je na stara leta začel brigati za ljudi, za življenje. Tako kot se brigam jaz že celih deset let. Pa je dobil dekret, da je to prepovedano. Ti, Pečar, ostani Pečar in se za drugo ne brigaj. Ženo imaš in otroka — ali ni to dovolj? Za nju skrbi, za nju glej! Tako so mu rekli, pa je zadelo mene bolj kot njega. Kam bi iz tega gnezda. Vsak dan srečaš iste skropane obraze z isto neumno važnostjo . . . Jaz sem pa še tako neumen in pišem pesmi. Med svetovno vojno sem bil vojak. Iz oficirske šole so me kot prostaka nagnali na fronto. Na Tirolsko. Zato, ker sem bil Slovenec, drugačen Slovenec kot so vsi tile gospodje, ki tako tulijo danes. Pečar je dobro povedal. Šakali so . . . Na Dunaju so imeli tajno organizacijo s Čehi. Pripravljali so prevrat. Marsikdo je žrtvoval zdaj svoje življenje. Bunil sem soldate na fronti. Strašno nam je bilo včasih v strelskih jarkih. Hodil sem na vas, pa sem spal večkrat pri perici, ki nam je prala, ko so nas poslali v rezervno. Zanosila je in jaz sem jo poročil. Ne razumeva se. Dolgočasno je pri meni. Dva otroka mi je rodila — jaz pa je ne ljubim nič več. Saj je nisem nikoli. Ne zato, ker je Tirolka, ampak ne razume me . . . Štiri leta sem delal tiho in potrpežljivo.

Ne vzdržim več. Čutim, kako mi zamirajo vse mladostne sanje. Živimo težko v tej slavni Jugoslaviji, zaradi katere smo bili politično nezanesljivi pod Avstrijo . . .

Oh, Malči, Ti tega vsega ne moreš razumeti. Toda eno pa lahko občutiš, da življenje ni takšno, kot si si ga predstavljala in kot si ga želiš. Da so v našem mestu sami pijanci doma in da te prezirajo, obtožujejo, dokler nisi kot oni. Potem je vse dobro. Bodí zver med zvermi lopov med lopovi in ne govori, da nekje biva resnica, da veš za lepoto, da nosiš hrepenenja v sebi . . .«

Dolgo je govoril, s solzami v očeh je govoril, Malči pa ga je poslušala in si ni znala pomagati. Komaj ga je spravila domov.

Danes je razglasil Toni po razredu, da je profesor Janko začel piti. Sprva niso verjeli, ko pa je prišel v razred sem opazil črno podplute, rdeče oči. Sedaj verjamem. Premišljeval sem. Škoda zanj. Pogovarjali smo se med seboj. Ni čuda, da je začel piti v tem strašnem gnezdu ljudi, ki so popolnoma topi za vse, kar je lepo. Oh, kako jih preziram, kako jih sovražim. Revež, v par letih bo otopel popolnoma tudi on. Nekam sključeno, zamišljeno se potika po hodnikih . . . Še vedno se nam smehlja kot prej, vendar čutim trpkost, ki se skriva za tistim smehom. Kako bi tudi uspevalo drevo v taki močvari? S Stanetom smo se sprli. Izstopil je iz kluba. Sedaj je samo še Orjunaš. Orjuna je razočarala. Nekateri pijejo cele noči in razbijajo po noči nemškimi trgovcem napise. Policija drži roke križem. Klerikalni časopisi branijo Nemce in stalno napadajo Orjuno, ki je po njih mnenju pribežališče

temnih elementov . . . Napredna srednješolska organizacija pod pokroviteljstvom gospoda (spošt-ljivega) profesorja filozofa Novaka baje uspeva dobro. Govori se celo, da bo pri naslednjih občinskih volitvah kandidiral . . .

Otvoritev Ljudskega odra je uspela zelo dobro, če tudi ni hotel najprej noben list prinesti novice o tem. »Otroška tragedija« je propadla. Sonja ne mara igrati pred domačo publiko. Pravi, da se mora pripravljati za maturo . . . Zadnjič sem ji še nekaj povedal. Niti besedice odgovora mi ne da. Mučim se. Ali je nisem vreden. (Iz kronike.)

Noč. Močno zasenčena petrolejka razsvetljuje škripajočo mizo, za katero sedi Mirko in piše domačo nalogo. Ura bje deset. Globoko si oddahne, zakaj, precej dela leži še pred njim. V sobi je dvoje postelj. S Frančekom stanujeta skupaj pri Mirkovi daljni sorodnici. Pred tremi tedni ji je umrl mož na sušici. V dveh letih se je posušil. Davčni uradnik je bil, pa se je posušil. V strelskih jarkih je nalezal tuberkulozo in sedaj je shiral, zapustil nepreskrbljeno ženo in petletno punčko Eriko. Strašno je trpel. Zena in Mirko sta predsedala bdeče zadnje noči pri njem . . . Najhuše jima je bilo, ko je govoril, kako rad bi še živel . . . Nekaj strašnega je smrt, je pomislil takrat Mirko in še sedaj zro nanj včasih iz teme mrtve, življenja žejne steklene oči.

Ženo kliče za teto. Shrušala je ob moževi bolezn. Tako lepa je bila. Mirko in Franček večkrat gledata njeno fotografijo, ki visi tam na steni.

»Škoda zanj,« meni Mirko. »Škoda«, pristavi Franček.

Na drugi strani bi se morala voditi taka politika, da bo personal z njo zadovoljen, da bo imel občutek, da ima tudi pravice, ne pa samo dolžnosti.

Zato imamo moralno obvezo, da izvršimo najprej mi svojo dolžnost s tem, da damo železniškim uslužbencem to, kar jim po zakonu pritiče.

Dnevne novice.

Proslava desetletnice osvobodjenja je bila za buržuazijo jako lepa prilika, da zapoje zopet enkrat svoje solzave, mile pesmi patrijotizmu v najvišjem tenorju — z zaprtimi očmi. Deset let državnosti, deset let parlamentarnega »dela«, deset let »demokracije«, deset let »socialnega prepoda« — o, to so lepe stvari! Ali zgodilo se ni to, kar so pisali in opevali, delali niso sami tega, kar opevajo in kar zahtevajo. Vse meščanske stranke skoro v državi so bile v raznih režimih in vse so doprinesle po svojih zmogljivostih ali nezmožnostih do tega, da se je delalo ravno nasprotno, kar bi se imelo delati. Greh za grehom so kupčili na svojo vest, podpirali teror, reakcijo, absolutizem, netili šovinistično sovraštvo, pozabivši popolnoma na demokracijo, na socialne potrebe, na kulturno in praktično realno delo za vse to, kar v drugih državah pospešuje demokracijo in socialni dvig. Po vseh teh grehih in v najbesnejši zakrknjenosti pa se oblečejo režimski in opozicijski volkovi v ovčje kožuhe ter kriče: »Saj nismo volkovi; smo le skromne nedolžne ovce!« Tako izgleda slavje, ki ga prireja politično demoralizirana buržuazija.

Iz ravnateljstva Osrednjega urada za socialno zavarovanje v Zagrebu sta izstopila podpredsednik s. Vladimir Pfeifer in s. St. Benceković. Kot razlog navajata v glavnem zaradi tega, ker se ne izvedejo volitve v samoupravo tega zavoda.

Podjetniki tekstilne industrije na Saksonskem so odpovedali službo 45.000 delavcem s 30. novembrom.

Nemčija hočejo centralizirati. — Nemčija je sicer država z močnim centralnim vladnim aparatom, vendar imajo posamezne dežele, ki so svoj čas ustvarile veliko Nemčijo, precej široko avtonomijo. Sedaj se pojavlja v Nemčiji stremjenje po strogi centralizaciji, ki je, kakor pravijo, potrebna zlasti zaradi lege Nemčije, ki ima različne sosedje. Ima pa Nemčija tudi doma neprijetnosti zlasti s klerikalno Bavarsko, ki bi se silno rada otresla nemške republike.

Zagreški listi preklicujejo. V Sisku sta se dr. Maček in Pribežević izrekli za republikanizem. Oba moža in listi povdarjajo, da so te izjave bile le povdarek v boju proti re-

Dokler tega ne storimo, ne moremo od uslužbenstva zahtevati, da izpolnjuje svoje dolžnosti. Torej še enkrat: Izpolnimo najprej mi svoje dolžnosti, potem šele zahtevamo od personala, da vrši svoje dolžnosti, kakor mu velewa zakon. (Živahno pritrdjanje in ploskanje pri zemljoradnikih.)

žimu. Opozicija je za monarhijo in želi, da v sporu intervenira krona.

Veliko izprtje delavcev v Nemčiji. V poreski-westfalski jeklarski industriji je bilo mezdno gibanje. Poravnalno razsodišče ni moglo doseči sporazuma drugače, kakor da je delovni minister s. Wissel izrekel razsodbo, katere pa podjetniki iz formalnih in gospodarskih razlogov nočejo priznati. Zaradi tega so pričeli z izporom delavcev. Nekatere tovarne so proklamirale izpor že s 1. novembrom. Izprtih bo, če se ne posreči poravnati spora, okoli 225 tisoč delavcev.

V Nemčiji so nameravali vladno koalicijo sedaj v jeseni reorganizirati. Do tega koraka pa še ne pride, ker so socialni demokrati odločno odklonili glasovanje za nadaljno gradnjo križarke, zaradi katere je nastal spor. Z ozirom na to in ker meščanske stranke vztrajajo na svojem stališču, se bo revizija vladne koalicije odložila do tedaj, da državni zbor odglašuje o gradbi križarke.

Švedsko posojilo je belgrajska vlada odobrila. Monopolska uprava je najela posojilo pri švedskem trustu za vžgalice za 22.000.000 dolarjev ali 1200 milijonov dinarjev. Posojilo odobri še narodna skupščina. Vžgalicam ostanejo cene iste kakor doslej, to je 1 Din za škatlico. Od tega dinarja je dobila doslej monopolsna uprava 70 odstotkov, 21 odstotkov producenti, 2 odstotka je bilo za prevažanje in 7 odstotkov so pa dobili veleprodajalci in drobna razprodaja. Odslej bo prejemala monopolsna uprava 66 odstotkov, švedski trust 25 odstotkov. S tem se podraži posojilo, ki je sklenjeno s 6¼ odstotkom, na 8,13 odstotkov, ki se bo pa še znatno zvišalo, če bo naraščala poraba vžgalic.

V Rimu so jako strogi. Italijanski emigrant Leone je napisal nekaj člankov proti fašizmu v pariškem »Humanite«. Obsojen je bil zaradi tega na sedem let in sedem mesecev ječe. Svoboda tiska!

V Rusiji so pričele komunistične organizacije boj za pravi leninizem. Organizacije obsojajo na eni strani strogi radikalizem Trockega, na drugi strani pa tudi precej vidni revizionizem, ki ga zastopa sedanji predsednik sovjetov, Stalin.

Kazensko-pravni odbor nemškega državnega zbora je na seji od-

klonil smrtno kazen. Končno pa zadeva še ni rešena.

Vestnik „Svobode“.

Podružnica »Svobode« v Mariboru proslavi v soboto, dne 3. novembra v Ljudskem domu ob 8. uri zvečer 50-letnico rojstva ameriškega socialističnega pisatelja Upton Sinclair-ja s predavanjem in nastopom pevskega zbora. Vabimo vse delavske organizacije in društva ter delavstvo sploh, da se te proslave v čim lepšem številu udeležijo. Pokažimo, da vemo ceniti duhovne boje za socializem. Odbor.

Poziv vsej proletarski javnosti!

Naznanja se celokupni proletarski javnosti, da je podružnica »Svobode« l. v Hrastniku otvorila svojo javno delavsko knjižnico, ki posluje po sledečem redu:

Ob sredah popoldne od 4. do 6. ure zvečer in ob nedeljah dopoldne od 9. do 11. ure.

Član(ica) knjižnice postane lahko vsakdo, ne oziroma se, da-li je član(ica) »Svobode«. Tarifa za izposojanje knjig je sledeča: Član(ica) »Svobode« l. plača le pristojbino knjige in brez vstopnine, ne-član(ica) pa plača vstopnino 5 Din, od vsake izposojene knjige pa od 50 para dalje po vrednosti knjige.

Število knjig znaša ca. 200 in so povsod samo nove publikacije. Poleg tega je na razpolago vsem obiskovalcem knjižnice čitanje vseh delavskih časopisov iz Jugoslavije in inozemstva.

Sodrug(i) in sodružice! V času, ko zagrebški židovski špekulantje delajo naravnost poplavo z vso mogočo šundliteraturo (Osvetnik in drugo), je dolžnost slehernega zavednega proletarskega človeka, da izrazi priložnost in stopi v krog čitateljev resnično delavskega čtiva ter na ta način pomaga ustavljati toliko škodljivega čitanja raznih umazanij romanov, kakor so »Osvetnik« in »Guisepe Musolino«.

Zavedati se je treba, da le v resnični izobrazbi, in to je samo v dobrih in življenjsko koristnih knjigah, je zagotovljen kulturni napredek celokupnega delavskega gibanja.

V znanju je moč, je najmočnejše orožje, ki ga mora znati uporabljati sleherni, ki prisega na zastavo osvobodilnega boja.

Zato, zlasti ti, delavska mladina, postani član(ica) prve delavske knjižnice.

Maribor.

Esperantska tečaja za delavce, slovenski in nemški, se začeta v ponedeljek, 5. novembra ob 7. uri zvečer v šoli na Ruški cesti. Vsi, ki so se prijavili v Ljudskem domu, naj pridejo zanesljivo!

Zalog pri Ljubljani.

V nedeljo, dne 18. t. m. bodo v občini Dev. Marija v Polju, kamor spada tudi Zalog, občinske volitve. Vloženih je šest kandidatnih list. Skrinjica socialistične stranke je peta. Naša organizacija je sklicala v soboto volilni shod v Zalogu, na katerem je poleg domačih sodrugov govoril tudi s. Svetek o nalogah naših zastopnikov v občini. V uvodu se je konstatiralo, da z dekalistično skupino ni bilo mogoče napraviti dogovora, ker so zahtevali, da v naslovu liste ne sme biti besede »socialistična« in pa na kandidatni listi nad-

je bilo glasovitih v starih časih.

Danes obstoji samo eno čudo, zato pa tem bolj znano po svojih 7 prednostih, a to je

dve tretjini njihovih ljudi, čeprav jih nikjer nič ni. Zadnjega skupnega razgovora se pa sploh niso udeležili. Tako so socialistični pristaši morali sestaviti svojo listo. Na shodu je bilo tudi nekaj dekalistov, ki so delali neslane osebne medklice. Eden je bil celo tako pogumen, da je povedal to-le: »Kmetje se besede »socializem« boje, zato smo bili proti temu imenu.« Tako torej, dekalisti stoje na stališču, da se kmetom ne sme povedati, kaj smo. Ogoljufati bi jih morali po njegovem mnenju. In ko je s. Svetek rekel, da ima celo ruska republika v svojem imenu to besedo, pa ni vedel več pametnega odgovora. V tej izjavi tiči vsa neresnost dekalističnega pokreta. Poštena načelna stranka pove povsod svoj program, svoja načela in jih pojasni, pa tudi zagovarja, ker jih lahko in ker je naš socialistični program zgrajen na takih zahtevah, ki jih lahko vsak razume in zastopa, kdor hoče vršiti boj za novo pravično socialno družbo. Prikrivati svoj program, lagati delavstvu in kmetom na tak način, kakor ga je povedal dekalist na tem shodu, se pravi loviti kaline, goljufati delavce in kmete. Ljudem, ki govorijo nekaj drugega, kakor mislijo, tudi nihče zaupati ne more. V tem, sodrug(i), je velika razlika med dekalisti in socialisti. Socialisti zahtevamo jasna načela, pa tudi jasno in iskreno delovanje v besedi in dejanjih. Dekalisti so delali še druge medklice, katerim so se pa udeleženci smejali, ker so bili tako

Težave Medvedovega Janeza — ali Intervencija klerikalnega zaupnika pri dr. Korošcu v Beogradu.

Resnična dogodba iz najnovejšega časa.

Klerikalci so leta in leta svojim zvestim ovčicam obljubovali, da bodo, ko pridejo na vlado, vse podvzeli ter ukrenili, da se njihov bedni položaj zboljša, zlasti onih, ki dandanes najtežje živijo in to so predvsem delavci. Največje obljube pa so delali klerikalni železničarjem. Rekli so: Vi železničarji ste v resnici najbolj pomoči potrebni in naša stranka, ko pride na vlado, bo takoj ukrenila vse potrebno, da pridete do takih plač, da boste mogli pošteno živeti in poslanec SLS g. dr. Sušnik, ki je bil leta 1924 prometni minister, se je celo tako daleč potrudil, da se je v salonskem vozu v Maribor peljal ter obiskal veliko mariborsko železniško delavnico. In tedaj so ga obstopili krščanski misleči železniški delavci ter ga prosili nuje pomoči. Gospod minister je sprejel vse skromne zahteve delavcev ter pri svojem odhodu izjavil: »Vse, kar zahtevate, je upravičeno in bodite zadovoljni, da bom vse storil, da dobiti ne le to, kar želite, marveč še več!« Slučajno je to bilo pred občinskimi volitvami v Mariboru! Ker pa dobri g. Sušnik ni bil potem dolgo več minister, zato ni mogel izpolniti danih obljub. Da pa ne bode pozabljen, zati je pred svojim odhodom iz vlade zamogel samo eno za železničarske delavce storiti, da je izdal nov pravilnik za vozne ugodnosti, po katerem so delavci izgubili mnoge pridobitve, ki so jih že desetletja uživali.

Toda klerikalci niso pozabili na danc obljube železničarjem, za to so, ko so prišli februarja lanskega leta zopet na vlado, prijavili za železničarje velikonočne pirohe

v obliki znižanja in redukcij osobja! To so storili, kot so pisali v »Slovencu« v interesu državnega gospodarstva! Takšno »zboljšanje« je že itak obupane železničarje naravnost konsterniralo in to ne le neklekikalne, marveč tudi »krščanske misleče«. In v resnici: klerikalni zaupniki niso bili zavidanja vredni, kajti na nje so sedaj letele strupene pušice od vseh strani — tudi od lastnih pristašev.

Mnogi so jeli obupavati, toda eden ni izgubil vere v klerikalne voditelje in to je bil Medved Janez iz mariborske delavnice, ki je venomer miril ter bodril svoje tovariše, češ: bo že boljše; naši poslanci nas ne bodo zapustili, samo potrpeti je treba. Medvedov Janez ni bil len in je šel na vsak socialistični shod — tudi če je bil čisto sam — in je verno poslušal, kaj bodo zopet socialistični govorniki rekli zoper Korošca in ostale klerikalne voditelje. Janez se je vedno nazadnje oglašil k besedi ter skušal naravnost s strastjo vse ovreči, kar se je reklo proti klerikalcem, ako je tudi priznaval, da imajo socialisti sicer prav, češ: »je že res to in to, ampak g. dr. Korošec že ve, kaj dela in mi moramo samo potrpeti, kajti bo bo naša stranka prišla na vlado, tedaj bo vse krivice popravila!«

Toda klerikalci so sedaj že dolgo zopet na vladi in tokrat ima g. Korošec kar dva resora in to najvažnejša. On je predsednik vlade in obenem minister policije, kar pomeni več kot polovico vlade. In iz Beograda ne pride nobena dobra novica. Medvedov Janez ima od dne do dne težje stališče: od vseh strani se klerikalce napada in pušice, ki bi spadale klerikalnim voditeljem, letijo na Janeza, ki si ne zna več pomagati — saj tudi njegovega potrpljenja mora biti enkrat konec. Že ga mučijo strašne, da naravnost pregrešne misli, da so res klerikalci namenili železničarjem samo obljube, kajti res je, da bi v tako dolgem času bili vendar nekaj lahko storili! Tako so mučile Janeza misli, dokler ni sklenil, da vsebino svoje visoke misije razlagati, češ,

gre naravnost v — Beograd h kovaču in ne h kovačičem — k dr. Korošcu, ter ga bo vprašal, kaj vendar misli in kedaj bode pred leti dane obljube izpolnil, kajti zna se zopet zgoditi, da bodo morali klerikalci neprostovoljno zapustiti vladne stolčke in železničarji se zopet znajo pod nosom obrisati. In res: Janez se je nekega dne dvignil, pa hajd v Beograd. Janez je dopotoval v Beograd v nedeljo zjutraj ter po daljšem iskanju našel palačo ministrskega predsednika. Na hodniku je videl mnogo vrat in ni vedel, na katere bi potkal — malo se je tudi bal. Končno ga nekdo vpraša, kaj bi rad, Janez mu odgovori, da želi k dr. Korošcu.

Tisti nekdo — bil je najbrž kak sluga — mu odvrne, da h Korošcu nemore nikdo, marveč, da, ako ima kakšno željo, da jo naj pismeno predloži. Janez pa ni bil s tem zadovoljen in je razburjen izjavil, da ima svoje stvari za ministrskega predsednika sicer lepo s strojem napisane, toda on mora poleg tega s g. Korošcem tudi ustmeno govoriti. Na to ga dotični vpraša, kdo da je in odkod prihaja, naka mu Janez natančno vse pove in pristavi: »Jaz sem največji prijatelj dr. Korošca in on bi silno užaljen, če bi vedel, da me niste hoteli k njemu pustiti!« Na to oni nepoznati: »Pa onda si Ti klerikalac, pa znaš, da on sada za vas boga molili!« To je seveda Janez nekoliko razburilo, pa je odvrnil rekoč: »To ni res, on sedaj ne moli.« Toda opravil ni nič in moral je oditi. Prihodnjega dne se je vrnil in zopet se je začelo ponavljati isto. Ampak Janez se ni dal kar tako odpraviti, zato se je vrnil tretjega dne zopet in tedaj so se ga usmili in mu odprli vrata k ministrskemu predsedniku.

Dr. Korošec se ni mogel Janezovega imena takoj spomniti, če tudi mu je on zatrdil, da je njegov najboljši prijatelj, saj ima dr. Korošec silno veliko prijateljev, zato se ne more vsakega takoj spomniti! Na to je Medvedov Janez začel dr. Korošcu vsebino svoje visoke misije razlagati, češ,

kdaj mislite, nam dane stare obljube izpolniti. Nam delavcem se krivica godi, naše plače so pod vsako kritiko in na mesto, da bi bila naša stranka ukrenila, da se mizerne plače zvišajo, je dopustila, da so se še znižale. Delavstvo je vsled tega obupano in gorje nam krščanskim zaupnikom, mi ne bomo mogli več vzdržati, kajti nas napada vse, ne le socialisti, ki pravijo, da je SLS vsega gorja kriva. Zato vas prosim in rotim vas, g. ministrski predsednik, povejte mi, ali mislite kaj ukreniti, da se naš obupni položaj zboljša in kedaj boste to storili, kajti mi krščanski zaupniki bomo vso odgovornost odvalili od sebe, ako nam ljudje polagoma nidejo k socialistom in če bomo pri prihodnjih volitvah vse izgubili. Pomnil je še: Nikjer ni tako slabo za železničarje, kot pri nas. Jaz sem se sam osebno prepričal, da imajo n. pr. avstrijski železničarji še enkrat tako visoke plače, kot naši.

Dr. Korošec je vse to navidezno mirno poslušal in nato kratko odgovoril: Res je, da je vaš položaj slab, to mi je dobro znano, tudi mi je znano, kar ste omenili glede višjih plač avstrijskih železničarjev, toda jaz sem tako z delom obložen, da mi do sedaj res ni bilo mogoče se z vašim položajem baviti. Obljubljam pa, da bom sedaj obrnil pažnjo vašemu položaju in v kratkem bo vse dobro. Nato je segel g. dr. Korošec v žep in je dal Medvedovemu Janezu polno pest finih cigar. Nato se je Janez poslovil od svojega prijatelja, kakor se spodobi, da mu je depo roko kušnil ter potolažen odšel zopet proti Mariboru. Bilo mu je pri duši kakor velikemu grešniku, ki se skesano svojih grehov spove.

Ker je pot iz Beograda do Maribora precej dolga, zato je Medvedov Janez vse ministrske cigare pokadil, tako da njegovi tovariši niso niti bili tega dišečega dima deležni. Janez je sedaj prepričan, da bo dr. Korošec za železničarje nekaj storil, samo če ga ne bo jezenska slana odnesla iz vladnega stolčka!

Palmerstnone, duble, velure, pletenine, krzna
sploh vse **zimske oblačilne predmete** kupite najceneje pri tvrdki

L. Ornik, Maribor
Koroška cesta 9 tudi na obroke

otročji kakor jih še nismo slišali. Bivši občinski odbornik s. D. se je še pohvalil, da je za pokopališče prihranil nad 60.000 Din, ni pa ničesar povedal o tem, kako je nastopal takrat, ko je občinski odbor odklonil meščansko šolo, nič o socialni politiki občine, dasi je zlasti v tej veliki občini, kjer so sami delavci in mali kmetje, to najvažnejše vprašanje. Trdil je tudi, da se je boril proti davkom, namesto da bi bil povedal, kakšen je bil njegov načrt za občinske doklade, da bodo plačali tisti, ki lahko plačajo, in pa da bo občina socialnopolitično res kaj nudila. V tem oziru se doslej ni nič delalo, zato je bilo potrebno, da nastopijo socialisti

st s svojo listo in da skušajo uveljaviti v občini socialistični komunalni program, ki bo koristil v prvi vrsti delavstvu in malemu kmetu. Sodrugi socialisti in prijatelji našega resnega gibanja naj pa še te dni do volitev izvrše potrebno agitacijo in naj odkrito povedo delavstvu in kmetom, da smo socialisti in kaj kot taki zahtevamo od občine. Občina v dobrih rokah je lahko socialni blagoslov, v rokah buržuazije ali pa tepcev in ljudi, ki nas hočejo varati, pa ne more voditi zdrave komunalne politike.

Moste.

Listo »Marksističnih delavcev in kmetov« je okrajno glavarstvo razveljavilo, češ, da se je ugotovil potrjen podpis Antona Žagarja, železniškega uslužbenca v Vodmatu št. 100, dasi je Žagar izjavil, da je s. Stojcu, ki ga je prosil za podpis, rekel: »Nimam tinte, naj podpiše kdo drugi!« S. Stojcu izjavlja, da je Žagar tinto in peresnik iskal, ker pa obojega ni našel, je rekel: »Naj podpiše kdo drugi, pooblašcam ga!« Seveda bo razveljavljanje liste precej zavleklo konstituiranje občinskega odbora, ker se bomo proti odloku pritožili na upravno sodišče, v katerega nepristranosti ne sme biti dvoma, kot ni dvoma, da bodo volitve razveljavljene. Čudimo se samo, zakaj ni politična oblast zaslala tudi s. Stojca, da se sliši obe stranki in šele potem razsoja. Ker je potvorbna podpisa kaznjiva, se nadejamo, da bo politična oblast zadevo izročila državnemu pravdnstvu, da ukrene potrebno. Sodrugi v Mostah

pa pozivamo, da se v znak protesta občinskih volitev 18. novembra ne udeleže.

Ruše.

Dne 28. oktobra je bil pri nas pravi ljudski zbor. Najavljena referenta, ss. Eržen in Petejan, sta dala povod, da so delavci prihajali v trumah in do zadnjega kotička napolnili prostore v gostilni g. Kupleža. Po otvoritvi zбора je s. Petejan podal temeljito sliko sedanjega političnega stanja v državi, ki tira delovno ljudstvo v obup vsled razmetavanja državnega denarja na eni strani in prekomernih davkov na drugi. Pozval je navzoče, da se oklenejo svojih razrednih organizacij, kajti edino organiziran proletarijat, politično naobražen, je v stanju in upravičen boriti se za demokracijo v državi, kakor v oblasti in občini. Zavrnil je kriva poročanja buržuaznih časopisov o njegovi osebi, kakor o SSJ. Povdarjal je, da so to le krokodilove solze raznih klik, ki jim dela socialistično gibanje že strah. SSJ in on gre svojo začrtano pot, kakor ji narekujejo proletarske mase. Naprej po vsej strmini do cilja, do zmage socializma, nas vodi program, kateri je tako tesno združen z razredno zavednim proletarijatom, da je vsak paket ali zveza s kapitalističnimi strankami nemogoča. — Nato pozdravi predsedujoči sodruga Eržena kot vračajočega se iz zapora. Zbor navzočega s. Eržena burno pozdravi s klici: »Živel sodrug Eržen!« »Fej klerikalizem!« Nato poroča s. Eržen v svojem temperamentnem govoru, kakor

zna samo on, kako se je organiziral ves klerus proti njemu, ozir. proti socialistom in njegovemu časopisu in kako leži danes strt na tleh za sto odstotkov bolj, kakor je bil pred temi procesi in se mu bržčas za gotovo dobo takih inkvizitorskih korakov ne bo več zahotelo. Socialistično ljudstvo je pa za eno prepričanje bogatejše. Na koncu svojega govora predloži resolucijo, katera je bila soglasno sprejeta in se glasi: »Shod delavcev in kmetov, zborujoč dne 28. oktobra v Rušah, najodločnejše obsoja antidemokratsko, antisocialno in reakcionarno politiko vladajočega režima, katera je dovedla državo v največji upravni, politični in finančni kaos ter povzročila strašen zločin, izvršen v Narodni skupščini dne 20. junija t. l., katerega shod najogorčeneje obsoja. Shod odobrava stališče SSJ, kakor tudi stališče nar. poslanca sodr. Petejana napram političnim dogodkom v državi ter poziva SSJ in njenega poslanca, da tudi v bodoče nadaljuje samostojno boj napram režimu, kakor tudi napram vsem meščanskim strankam za popolno svobodo, demokracijo in enakopravnost delavskega razreda v državi.« Po prečitaniu resolucije je s. Strnad ob splošnem navdušenju zaključil shod, dočim je del. pevsko društvo »Svoboda« zapelo par naših lepih proletarskih pesmi. Živele socialistične Ruše!

Zahvala. Vsem sodrugom v tovarni za dušik, ki so mi darovali za časa moje bolezni 551 Din, se iskreno zahvaljujem. — Welzer Karl, tovarna za dušik, Ruše.

NAMAKANJE

S

TRI

IZPIRANJE

Z

BENZIT

DEŽEVNICA V LASTNEM DOMU !

TRDA VODA ŽRE MILO !

Povzroča apnene madeže v perilu !

DEŽEVNICA je mehka voda. — Pri močnem stvaranju pen osigura popolno delovanje pralnega sredstva in tako tudi vgodno poceni pranje. — Trda voda je za pranje perila nesposobna, ker naredi milo k večjem delu neuporabno in tako prepreči stvaranje pen in delovanje pranja. **MEHKA VODA ZA PRATI!** Najenostavnejše in najboljše sredstvo, da se trda studenčnica ali voda iz vodovodov omehča. je dodatek od nekaj Tri. —

Zatoraj:

K vsaki pralni vodi vedno nekaj pestipolno Tri!

NAMAKANJE

S

TRI

IZPIRANJE

Z

BENZIT

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Sevnici pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

**Nabirajte
nove
naročnike**

**Zbirajte za
tiskovni sklad**

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri
tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

Cenj. občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel s 25. oktobrom t. l. znano in priljubljeno

GOSTILNO SCHEWEDER
Ptujska cesta 6 (prehod čez železnico)

in se bom potrudil, da nudim cenj. gostom najboljšo postrežbo ter da bodo topla in mrzla jedila vedno na razpolago. Točil bom samo prvovrstna Zavrska vina ter vedno sveže unijsko pivo v sodčkih. — Za obilen obisk se najuljudneje priporočam.

F. M. Peklar, gostilničar.

RAZPIS.

Pri spodaj označenemu centralnemu sekretarijatu Delavske zbornice se imata spopolniti dve prosti mesti in sicer:

eno mesto referenta in eno mesto pisarniški uradnik.

Za mesto referenta so pogoji: znanje srbo-hrvaškega in slovenskega jezika, torej mora reflektant gornji jezik obvladati v govorjenju in pisavi, nadalje znanje socialno političnega vprašanja in literature, ter poznanje književnega dela v okviru socialne politike.

Za mesto pisarniškega uradnika se zahteva znanje srbo-hrvaškega in slovenskega jezika v govorjenju in pisavi, ali vsaj opolno obladanje enega izmed gornjih jezikov, dalje srbsko stenografijo in daktilografijo.

Reflektanti, kateri se bodo prijavili za ta mesta, morajo poslati, oziroma prinesiti spričevala, ki bodo odgovarjala gornjim zahtevam.

Plača za mesto pisarniškega uradnika je do 3000 Din mesečno; reflektanti za mesto referenta pa morajo v svoji prošnji navesti, kako plačo zahtevajo.

Prošnje se morajo poslati spodaj navedenemu sekretarijatu do 15. novembra 1928.

V Beogradu, dne 23. oktobra 1928.

Za centralni sekretariat Rad. komor:
Sekretar: **dr. Živko Topalović.**